

SPOT svetovanje Savinjska

Datum: 12. 12. 2022

Zakon o nujnem posredovanju za obravnavo visokih cen energije potrjen s strani Državnega zbora

Zaradi vse večje socialne stiske med prebivalstvom in vse bolj negotovih razmer za gospodarstvo, ki so posledica vpliva visokih cen energentov, je bilo potrebno na novo sprejeti zakon, v katerem so opredeljeni nujni ukrepi za zmanjšanje uvozne odvisnosti pri oskrbi z energijo, kontrola cen in pobiranje prispevkov od morebitnih presežnih tržnih prihodkov proizvajalcev električne energije.

Ukrepi so nujni, da bi cene električne energije in stroške električne energije za končne odjemalce ohranili na vzdržni ravni, hkrati pa morajo biti sprejeti tudi državni ukrepi, ki so usklajeni na ravni Evropske unije. Tako je cilj ukrepati proti dejavnikom, ki poganjajo visoke cene energije, omiliti posledice in omogočiti, da trenutne negotove razmere ne bodo povzročile trajne škode za odjemalce in gospodarstvo.

Zakon, ki ga je 9. decembra 2022 sprejel Državni zbor določa začasne ukrepe za zmanjšanje uvozne odvisnosti pri oskrbi z energijo, ukrepe za povečanje proizvodnje energije iz obnovljivih virov energije, ukrepe za kontrole cen energije, prispevke in porabo presežnih tržnih prihodkov ter še nekatere druge ukrepe za naslavljanje visokih cen energije (npr. subvencioniranje nakupa lesnih peletov). Mogoča bo namreč subvencija za letošnjo ogrevalno sezono, kar bodo upravičenci dokazovali z veljavnim računom, in sicer za nakup do 5 ton peletov. Predpis bo veljal za vse, ki so pelete kupili v obdobju od 1. septembra 2022 do 31. decembra 2022.

Mehanizmi za zmanjšanje uvozne odvisnosti med drugim določajo obveznosti in način zmanjšanja porabe električne energije od januarja do marca 2023 v koničnih urah, in sicer za 10 % vseh porabljenih ur glede na povprečje zadnjih 5 let. To mora omogočiti sistemski operater. Le-ta bo porabo zmanjšal s spodbudami oziroma izplačili tistim, ki bodo porabo zmanjšali in sicer s pomočjo razpisa. Na razpis se bodo lahko prijaviли trgovci, dobavitelji ali agregatorji in posamezni končni odjemalci s priključno močjo nad 1 MW. Sredstva za izplačila zmanjšane porabe se bodo črpala iz sredstev, pridobljenih iz proračuna Republike Slovenije.

Med drugim sta v zakonu opredeljena tudi omejitev presežnih tržnih prihodkov proizvajalcev električne energije in solidarnostni prispevek. Uvaja se prispevek na realizirane tržne prihodke od prodaje električne energije, proizvedene in prodane na veleprodajnem slovenskem trgu. Ti prispevki se lahko koristijo za finančna nadomestila za znižanje porabe v koničnih urah, pomoč ranljivim, nadomestila dobaviteljem za regulirane cene in financiranje OVE. Solidarnostni prispevek se medtem pobira za dobiček od dejavnosti pridobivanja in predelave nafte in zemeljskega plina.

Poleg tega zakon opredeljuje še ukrepe za povečanje proizvodnje energije iz obnovljivih virov energije, ki predvidevajo pomoč v obliki nepovratnih sredstev za pospeševanje uvajanja energije iz obnovljivih virov, shranjevanja in toplote iz obnovljivih virov. Investicije v te projekte pa se bodo financirale preko Centra za podpore.

Prav tako so načrtovani določeni ukrepi za zajezitev visokih stroškov. V slučaju nesorazmernega dviga cen energentov lahko vlada na primer določi, da se regulira tudi cena toplote iz daljinskega ogrevanja v delu, kjer ni podlage za regulacijo po Zakonu o kontroli cen.

Med preostalimi določbami tega interventnega zakona so omejitve glede vrnitve dobavitelja na maloprodajni trg električne energije in plina, možnost prenosa celotnega portfelja dobavitelja, ki se umika s trga, na drugega dobavitelja. Navedene so tudi določbe, da se za javna naročila za dobavo električne energije ali plina Zakon o javnem naročanju ne uporablja, če vrednost javnega naročila ne presega vrednosti, od katerih dalje je potrebna objava v Uradnem listi Evropske Unije. Hkrati pa se uvaja tudi podlaga za morebitno nadomestilo dobaviteljem električne energije, plina ali toplote, ki bi jim ukrep regulacije cen povzročil precejšnjo škodo.

Svetovalka SPOT
Barbara Mesarec Jakopič, mag. manag.

Viri:

- <https://www.gov.si/novice/2022-12-12-drzavni-zbor-potrdil-zakon-o-nujnem-posredovanju-za-obravnavo-visokih-cen-energije/>
- <https://imss.dz-rs.si/IMiS/ImisAdmin.nsf/ImisnetAgent?OpenAgent&2&DZ-MSS-01/2df3f664733d676ce9205f5ea16881f21eda5272eccf275d27e1090917a41878>